

Egna världar

New York har Little Italy. Chinatown finns i många huvudstäder. Även i Sverige finns etniska enklaver där en grupp dominerar.

Är det bra eller dåligt? Hem & Hyra reste till Tjärna Ängar i Borlänge, Varberga i Örebro och Fittja i Botkyrka. Text: Katarina Bjärvall

40

Faaduma Nuur Shiine, 40.
Bor: I en trea i Tjärna Ängar i Borlänge med sina tre barn.
Gör: Studerar svenska för invandrare.

Hanna Barsom, 63.
Bor: I en trea i Varberga i Örebro med sin man.
Gör: Förtidspensionerad, frivillig-arbetar med barn och äldre.

BORLÄNGE

VARBERGA

FITJJA

Ismail Zengin, 56.
Bor: I en villa i Fittja i norra Botkyrka med sin fru.
Gör: Driver ett företag som reparerar hem-elektronik, dessutom ordförande i Fittja nattvandrar-förening.

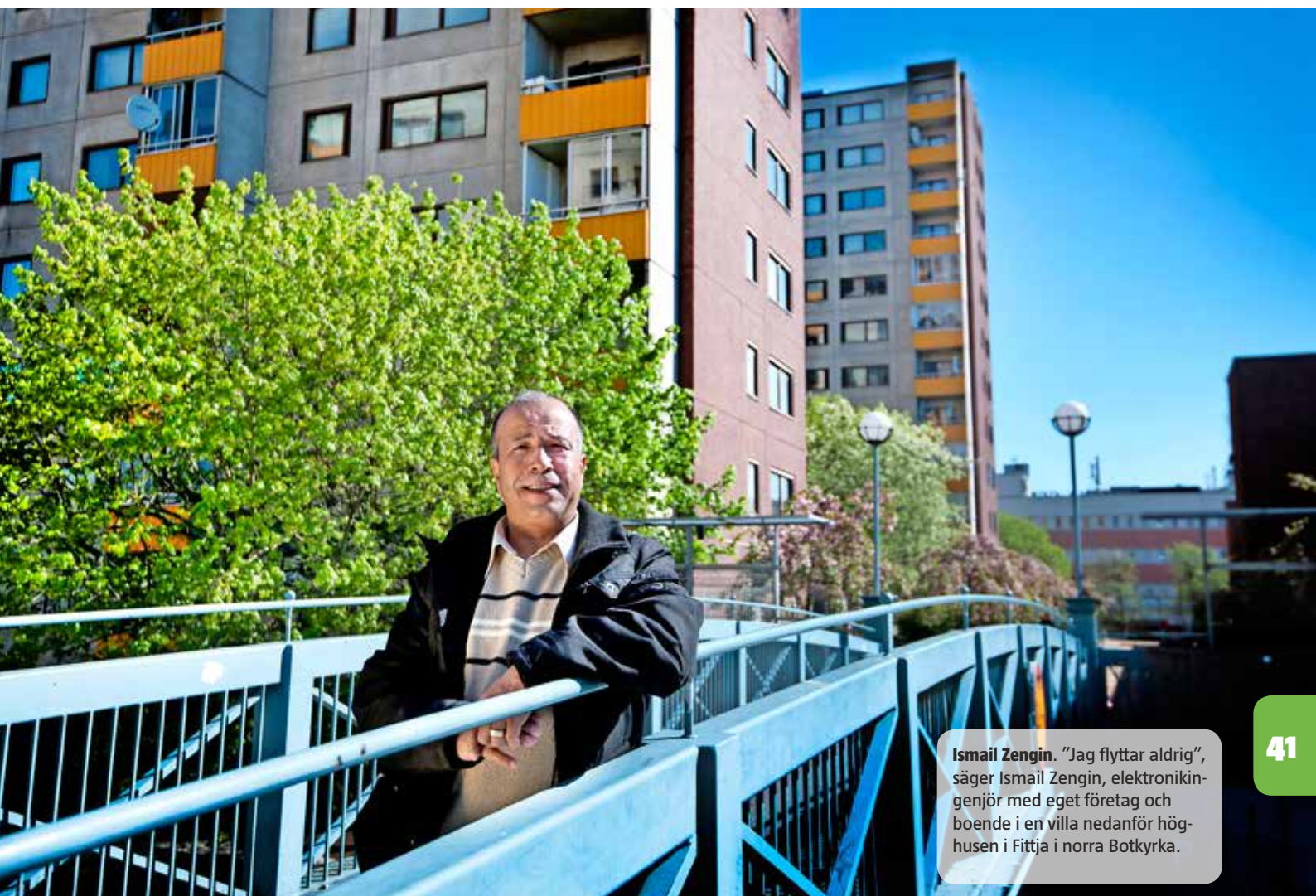

FOTO: KRISTINA SAHLÉN

**ISMAIL
ZENGIN:**

”Trots våld och droger – Fittja är toppen”

Fittja i Botkyrka är en älskad hemtrakt för många turkar och kurder. Närheten till släkten gör att många bor kvar, trots att brottsligheten är hög.

Ismail Zengin, elektronikingenjör och ordförande i Fittja nattvandrarförening, dricker kaffe med sina vänner i solen på uteplatsen utanför Turkiska föreningen.

– Bara namnet Fittja säger något.

Smutsigt, skräpigt, där händer mycket, säger han och tittar ut över vad som ser ut att vara en grön höghusidyll.

På sina nattvandringar har Ismail Zengin sett mycket: droger, svartsprit, våld och hot. Enligt polisen är Fittja något av ett centrum för till exempel narkotikaförsäljning.

Ändå tvekar inte Ismail Zengin:

– Fittja är toppen.

Han räknar upp alla fördelar: Sporthallar och konstgräsplaner, cykelvägarna, två ungdomsgårdar, närhet till såväl gallerior som sjukhus, vårdcentral där en del av personalen talar turkiska och butiker som har alla matvaror man kan behöva från Turkiet. Och så den vackra Albysjön, egentligen en vik av Mälaren som flyter in nedanför höghuset.

Ismail Zengin kom till Sverige som tolvåring och flyttade in i Fittja med föräldrar och sju syskon 1972 när området fortfarande höll på att byggas. I dag har hans föräldrar 50 barnbarn, de allra flesta här i närheten.

– Man vill vara nära släkten, säger han.

Drygt 13 procent av de boende i Fittja är födda i Turkiet. Det låter inte så mycket, men till det kommer de som är födda här

med föräldrar från Turkiet – eller far- och morföräldrar. Räknar man med dem har en stor andel av de boende sin bakgrund i Turkiet.

”Man vill vara nära släkten.”

Det yngsta av Ismail Zengins tre barn bor hemma, de båda andra på samma tunnelbanelinje. Och hans föräldrar bor kvar, över 90 år nu och väl omhändertagna.

Varje morgon vid åtta-nyotiden kommer någon av deras döttrar och hjälper dem med frukosten. Sedan fortsätter besöken hela dagen.

– De är aldrig ensamma hemma. Ja, det är inte jag och min fru heller. Det är väldigt bra, säger Ismail Zengin. ☺

FAADUMA NUUR SHIINE:

Över hälften av de boende i Tjärna Ängar i Borlänge har somalisk bakgrund. Det lockade hit Faaduma Nuur Shiine – men nu är det ett skäl till att hon vill flytta.

Tjärna Ängar är ett miljonprogramsområde några kilometer utanför centrala Borlänge. Vita tegellängor i tre våningar och strax intill ett litet centrum med mataffär, spelbutik, frisör och en pengaförmedling där man kan skicka pengar till Somalia och andra länder.

Området ligger som klistrat mot den hårt trafikerade väg 70 där delar av den svenska medelklassen dundrar förbi när de åker till Sälen under vinter och vår. De flesta som bor här har andra semestervanor. Om de ens har semester – bara 25 procent har ett jobb att ta semester från, att jämföra med 75 procent i Borlänge som helhet.

Faaduma Nuur Shiine har just kommit hem från sin svenskundervisning. Hon serverar ett par vänner läsk och kryddstarkt sött te medan den fyraåriga sonen ser på japansk tecknad film i ett hörn av vardagsrummet.

Familjen Nuur Shiine-Sheikh Ali är en studerande familj. En dotter går på gym-

”Mångfald är viktigt och man lär sig svenska bättre om man bor där det bor svenskar.”

nasiet, en på högstadiet och sonen på förskolan medan två äldre döttrar har flyttat hemifrån och båda studerar till förskollärare i Falun.

När familjen kom till Sverige för snart sex år sedan bodde de först på en flyktingförläggning i småländska Eksjö. Där fanns det inte många somalier, berättar Faaduma Nuur Shiine. Och det var lätt att lära sig svenska – det var det språk de var tvungna att tala både med de boende på förläggningen och med personalen.

Familjen hade en granne från Somalia som bodde i Tjärna Ängar. Därför valde de att flytta hit när de fick uppehållstillstånd.

– Mamma var rädd och osäker. Hon ville ha människor med hennes färg och hennes språk omkring sig, säger 14-åriga dottern Riyaaq Abdi Sheikh Ali.

Varför är det viktigt? Stor diskussion utbryter på somaliska. En väninna till en av döttrarna sammanfattar vad alla verkar vara överens om:

– När man är ny i ett land söker man sig

”Jag vill lära mig svenska snabbare”

FOTO: KARIN THORING

Faaduma Nuur Shiine. ”Människors liv hänger på att arbeta, inte bara sitta”, säger Faaduma Nuur Shiine, här med sonen Mohammed-Amin Nuur Shiine. I Somalia jobbade hon som expedient i en klädbutik och här kan hon tänka sig vilket jobb som helst.

till dem som är lika och talar samma språk. Det skulle du också göra om du flyttade till Afrika. Men sedan inser man att det inte är så bra. Att mångfald är viktigt och att man lär sig svenska bättre om man bor där det bor svenskar.

Vill familjen bo kvar eller flytta? Om de

erbjöds en lägenhet centralt med samma hyra, skulle de välja den då? Även den frågan diskuteras högljutt.

– Vi skulle flytta, säger Faaduma Nuur Shiine till slut. Jag har inte så mycket emot att bo här, men det är inte bäst. Jag vill lära mig svenska snabbare. ☺

Alla vill bo nära sin egen grupp

Är det bra eller dåligt att bo bland landsmän? Det beror på om landsmännen har jobb eller inte, säger Olof Åslund.

» Han är professor i nationalekonomi med inriktning bland annat på integration.

Forskningen kring så kallade etniska enklaver är komplicerad, men klart är att fattigdom inte beror på enbart etnisk segregation. Utbildningsnivå och arbetsmarknadsstatus har större betydelse, säger Olof Åslund.

Men ekonomin beror självfallet mycket på om man har jobb eller inte – och nätverk är avgörande för möjligheterna att få jobb. Är man ny i Sverige kan man få de kontakterna genom sina landsmän, konstaterar Olof Åslund.

– Det är egentligen inga konstiga mekanismer. Unga oavsett bakgrund får ofta jobb via sina föräldrar eller andra vuxna de känner.

Om en etnisk grupp har en stark ställning kan det därför vara gynnsamt att bosätta sig i ett område där gruppen dominerar, men om många i gruppen är bidragsberoende så är det negativt.

Söker sig människor frivilligt till de etniska enklaverna eller hamnar de där av tvång?

– Frivillighet är ett jättekomplicerat begrepp. Vad är egentligen frivilligt, givet en persons ekonomiska möjligheter och den information man har tillgång till? frågar sig Olof Åslund.

Men något man vet, fortsätter han, är att även personer som har ekonomiska valmöjligheter tenderar att söka sig till den egna gruppen.

– Närheten till gruppen är en otroligt stark magnet.

Samtidigt utesluter inte Olof Åslund att diskriminering kan ha betydelse.

– Det kan finnas regler på bostadsmarknaden som är till synes neutrala men som missgynnar vissa grupper, som till exempel att man måste ha haft arbete en viss tid eller att man måste betala en viss handpenning. ☺

Hanna Barsom. "Huvudsaken var att vi hade mat på bordet", säger Hanna Barsom om hur hon tänkte när hon först flyttade till Varberga i Örebro.

HANNAH BARSOM:

"Vi tänkte flytta men stannar kvar"

Hanna Barsom har valt att bo kvar i Varberga i Örebro i stället för att köpa villa. Hon vill ha nära till den syrianska kyrkan och till de unga och äldre som hon arbetar ideellt med.

Ungefär en fjärdedel av de boende i Varberga har syriansk bakgrund. Många av dem kom till Sverige under 1970- och 80-talen från Turkiet, andra kom senare från framför allt Irak och nu har många också kommit på flykt från krigets Syrien.

I den storslagna syrianska föreningslokalen, där den största festsalen har plats för över 300 gäster, träffar Hem & Hyra en av Varbergas eldsjälur. Hanna Barsom är född i Turkiet och kom till Sverige med man och småbarn via Libanon 1976. Efter sex månader i Södertälje fick hennes man jobb på en gummifabrik i Örebro och familjen fick en lägenhet i Varberga.

– Vi kom från kriget i Beirut och ville ha det lugnt och tryggt i ett kristet land. Vi tänkte inte på om husen var fina eller inte. Men det är faktiskt bra här, säger hon.

Hanna Barsom har arbetat som förskol-

lärare och har bytt blöjor på många av dem som i dag är Varbergas unga vuxna. Nu har hennes rygg satt stopp för det arbetet, men i stället är hon engagerad i de syrianska scouterna, med 140 aktiva barn, och som stödperson för områdets äldre.

De syrianer som kom under 1970-talet jobbade ofta inom industrin eller som egenföretagare i restaurangbranschen. De

"Vi ville ha det lugnt och tryggt i ett kristet land."

slet ut sina kroppar, berättar Hanna Barsom, och därför har de uppmuntrat sina barn att skaffa sig högre utbildning.

På senare år har Varberga blivit oroligare, upplever Hanna Barsom. Hon och hennes man har funderat på att köpa villa, men bestämt sig för att stanna i Varberga.

– Man dras hit. Vårt folk är här, och kyrkan och vår förening, konstaterar hon.

Fast de står i kö för att få byta sin lägenhet på tredje våningen till en i markplan med uteplats. ☺